

KUNNALLISTEN JÄTEHUOLTOMÄÄRÄYSTEN PERUSTELUT

Yleistä jätehuoltomääräyksistä

Jätelain (1072/1993) 17 §:n mukaan kunta voi antaa jätehuollon järjestämiseen liittyen paikallisia yleisiä määräyksiä. Jätehuollon järjestäjänä ja valvojana kunta voi antaa määräyksiä, joilla jätehuollon käytännön järjestelyt sovitetaan paikallisiin olosuhteisiin.

Jätelain mukaan kunnalliset jätehuoltomääräykset voidaan antaa:

- 1) jätteen keräyksestä, lajittelusta, säilyttämisestä, kuljetuksesta, edelleen välittämisestä, hyödyntämisestä tai käsittelystä ja näitä koskevista teknisistä vaatimuksista;
- 2) terveys- tai ympäristövaaran tai -haitan ehkäisemiseksi tarvittavista toimista; sekä
- 3) jätehuollon valvonnasta.

Jätehuoltomääräykset ovat jätelain mukainen ohjauskeino. Jätehuoltomääräyksiä vastaavia kunnallisia säädöksiä ovat ympäristönsuojelulain (86/2000) nojalla annetut ympäristönsuojelumääräykset ja maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) nojalla annettu rakennusjärjestys. Jätehuoltomääräysten valmistelussa on pyritty siihen, ettei ristiriitaisuuksia eri kunnallisten määräysten suhteen tulisi.

Jätekukko Oy:n osakassopimuksen mukaan jätehuoltomääräysten tulee olla yhtiön toimintaan vaikuttavilta osiltaan samansisältöiset kaikissa osakaskunnissa, joten jätehuoltomääräykset on valmisteltu yhteistyössä kuntien kesken. Määräykset ovat vain hyvin vähäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta samat kaikissa osakaskunnissa.

Jätehuoltomääräysten päivittäminen

Päivitetyillä, 1.1.2009 voimaantulevilla jätehuoltomääräyksillä korvataan aiemmin voimassa olleet määräykset. Jätehuoltomääräyksiä päivittäminen tuli ajankohtaiseksi jätelain 10 §:n muutoksen (411/2007) myötä. Jätelain muutoksella kunnan järjestämisvastuulle jäi asumisessa syntyvä jäte ja siihen rinnastettava julkisessa hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvä jäte. Elinkeinotoiminnan jätteet rajautuivat pääosin pois kunnan vastuulta.

Jätehuoltomääräyksissä on lainmuutoksen myötä ollut tarpeen tietyissä asioissa eriyttää määräykset koskien kunnan järjestämää jätteenkuljetusta ja muuta jätteenkuljetusta. Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa voidaan antaa hyvinkin yksityiskohtaisia määräyksiä jätelain 17 § mukaisesti. Muussa jätteenkuljetuksessa moni asia perustuu jätteen tuottajan ja jätteen kuljettajan väliseen sopimukseen, eikä tarvetta ole antaa kuin yleisiä määräyksiä esimerkiksi ympäristö- ja terveyshaittojen estämiseksi.

Samalla kun jätehuoltomääräyksiin on tehty jätelain muutoksen vaatimat päivitykset, on joitakin säännöksiä muutoinkin tarkistettu. Muutospaineita toi muun muassa vuoden 2007 alussa Jätekuukko Oy:n osakaskunniksi tulleiden uusien kuntien tarpeiden huomioiminen. Lisäksi jätehuoltomääräyksiä katsottiin tarpeelliseksi tarkentaa joitakin osin siten, että viranhaltijoiden käytössä olleet määräysten tulkintaohjeet on kirjoitettu suoraan määräyksiin.

1. LUKU YLEISTÄ

1 § Soveltamisala

Jätehuoltomääräyksiä sovelletaan koko kunnan alueella jätehuollon järjestämisessä, jätteistä terveydelle tai ympäristölle aiheutuvan haitan ehkäisemisessä sekä jätehuollon valvonnassa. Jätehuoltomääräyksissä annetaan jätelainsäädäntöä tarkentavia määräyksiä.

Jätehuoltomääräyksiä ei sovelleta sairaaloiden, terveyskeskusten, laboratorioden, eläinlääkintälaitosten sekä muiden tutkimus- ja hoitolaitosten tartuntavaarallisen ja biologisen jätteen sekä viiltävän ja pistävän jätteen jätehuollon järjestämiseen siltä osin, kuin siitä on määrätty erikseen. Edellä mainittujen jätteiden osalta on jätehuollon järjestämisestä säädetty ja ohjeistettu osin erikseen, ja nämä jätteet on ominaisuuksiensa vuoksi käsiteltävä erityisten säännösten ja ohjeiden mukaisesti. Jos jostakin asiasta ei ole kyseisten jätteiden osalta erikseen säädetty, sovelletaan tällöin jätehuoltomääräyksiä. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus, STTV, on laatinut terveydenhuollon jätteiden käsittelystä oppaan¹, jossa on asiasta lisätietoa. Lisäksi jotkin kunnat ovat tehneet asiaan liittyen oppaita.

Edellä mainitun lisäksi jätehuoltomääräyksiä ei sovelleta eläinperäisten jätteiden eikä tuottajavastuun piiriin kuuluvien jätteiden jätehuollon järjestämiseen siltä osin, kuin siitä säädetään erikseen. Eläinperäisen jätteen eli eläimistä saatavien, muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen tuotteiden (esim. kaupan vanhentuneet ra'at lihavalmisteet) käsittelystä säädetään ns. sivutuoteasetuksessa². Jos asetuksessa on säädetty muuta kuin jätehuoltomääräyksissä, tulee asetus noudatettavaksi. Jätelain 18 §:n tarkoittaman tuottajavastuun piiriin kuuluvien jätteiden, kuten paperin, sähkö- ja elektroniikkaromun, romuajoneuvojen, romurenkaiden sekä akkujen ja paristojen jätehuollon järjestämisestä säädetään kattavasti jätelaissa, eikä näiltä osin niiden jätehuollosta voida säätää jätehuoltomääräyksissä.

2 § Määritelmät

Jätehuoltomääräyksissä on määritelty ne termit, joita määräyksissä käytetään ja joiden ymmärtäminen on tärkeää määräyksiä sovellettaessa. Säännöksessä on määritelmät muun muassa eri jätelajeille, erilaisille jätteiden keräyspaikoille ja jätteiden keräysalueille.

¹ Miettinen, T., 2006, Terveydenhuollon jätteet. Keräyksen, käsittelyn, kuljetuksen ja loppusijoituksen yleiset suuntaviivat, STTV Oppaita 3:2006.

² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1774/2002 muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden terveyssäännöistä.

Määritelmät ovat pitkälti yhtenevät aikaisemmin voimassa olleiden jätehuoltomääräysten määritelmien kanssa. Määritelmiin on tehty lähinnä muutoksia, joita jätelain 10 §:n muutos toi liittyen järjestetyn jätteenkuljetuksen piiriin luettavaan jätteeseen. Uusina määritelminä määräyksiin katsottiin tarpeelliseksi ottaa seuraavat määritelmät: *muu jätteenkuljetus, eläinperäinen jäte ja lähikiinteistö*.

Seuraavassa on tarkentavia huomautuksia joistakin määritelmistä:

- **Aluekeräyspisteellä** tarkoitetaan miehittämätöntä yhtiön ylläpitämää keräyspaikkaa, jonne voi jättää asumisessa syntyvää sekajätettä. Hyötyjätteet tulee sen sijaan viedä ekopisteisiin. Aluekeräyspisteitä saavat käyttää vain pisteen vuosimaksun maksaneet kiinteistöt eli mitkään muut kiinteistöt eivät saa tuoda aluekeräyspisteeseen jätteitään.
- **Ekopisteellä tarkoitetaan** paikkaa, johon on sijoitettu yhteiseen käyttöön tarkoitettuja hyötyjätteiden keräysvälineitä. Ekopisteisiin voivat tuoda hyötyjätteitä kaikki ne kiinteistöt, joilla hyötyjätteiden keräystä ei ole järjestetty kiinteistökohtaisesti. Hyötyjätettä ovat esimerkiksi keräyskartonki, lasi ja pienmetalli. Sekajätettä ei saa ekopisteeseen tuoda. Ekopisteen käytöstä ei peritä erikseen maksua, vaan kustannukset katetaan jätetaksan mukaisella perusmaksulla.
- **Eläinperäisellä jätteellä** tarkoitetaan ns. sivutuoteasetuksen mukaisesti eläimistä saatavia, muita kuin ihmisravinnoksi tarkoitettuja tuotteita. Kyseessä on uusi määritelmä jätehuoltomääräyksissä.
- **Kiinteistökohtaisen keräyksen alueella** tarkoitetaan kuljetusalueita, joilta jätekuljetukset hoidetaan tarvittaessa noutamalla jätteet kiinteistöltä. **Kiinteistökohtaisen keräyksen ulkopuolisilla alueilla** taas tarkoitetaan sellaisia alueita, joilta jätekuljetusta ei hoideta kiinteistöltä noutamalla. Molemmat alueet kuuluvat järjestetyn jätteenkuljetuksen piiriin, mutta kiinteistökohtaisen keräyksen ulkopuoliset alueet ovat olosuhteiltaan sellaisia, ettei niihin päästä jäteautolla tyhjennyksiä hoitamaan. Tällaisia alueita ovat saaret ja muut sellaiset alueet, jonne jäteautolla ei päästä esimerkiksi hankalan tieosuuden vuoksi. Näillä alueilla jätehuolto on järjestettävä muulla tavalla, esimerkiksi aluekeräyspisteen kautta.
- **Lähikiinteistöillä tarkoitetaan** taajamissa samassa tai viereisessä korttelissa sijaitsevia kiinteistöjä ja haja-asutusalueella naapuria tai kylätoimikunnan, tiekunnan taikka muun vastaavan toiminnallisen kokonaisuuden muodostavia kiinteistöjä. Kyseessä on uusi määritelmä, joka on otettu määräyksiin, koska jätehuoltomääräysten 12 §:n mukaan ainoastaan lähikiinteistöt voivat muodostaa kimpan.

Jätelain 11 §:n (452/2004) mukaan kiinteistön on liityttävä *alueella* järjestettyyn jätteenkuljetukseen, joten lähikiinteistöiksi on määritelty aidosti samalla alueella sijaitsevat kiinteistöt. Taajamissa, jossa jäteauto liikennöi tiheään ja välimatkat ovat lyhyitä, on tarkoituksenmukaista, että kimpan voivat perustaa vain lähinaapurit. Haja-asutusalueilla, joissa välimatkat ovat pidempiä ja kuljetusolosuhteetkin monesti taajamia haastavampia, on järkevää, että kimpan voivat muodostaa laajemmalla toiminnallisella alueella sijaitsevat kiinteistöt. Esimerkiksi yksityistien alkuun voidaan perustaa kimppa, johon tiekunnan alueella sijaitsevat kiinteistöt voivat liittyä, tai kyläläiset voivat perustaa kimpan kylän keskeiselle paikalle.

- **Perusnoutoalueella** tarkoitetaan kunnan erikseen päättämiä kiinteistökohtaisen keräyksen kuljetusalueita, joilla jätteiden keräys- ja kuljetusolot ovat tavanomaiset. **Perusnoutoalueen ulkopuolisilla alueilla** nämä keräys- ja kuljetusolot ovat normaalia hankalammat.

Kunta päättää erikseen siitä, mitkä alueet ovat kunnassa perusnoutoaluetta. Yleisenä linjana on, että perusnoutoalueeseen kuuluvat taajamat ja yleiset tiet täydennettynä logistisesti ja toiminnallisesti tarpeellisilla riittävän hyväkuntoisilla yksityistieosuuksilla, joilla on riittävästi asutusta. Perusnoutoalueella tarjotaan jätehuollon paras palvelutaso eli jätehuolto voidaan aina hoitaa kiinteistökohtaisella keräyksellä. Perusnoutoalueen ulkopuolella jätteenkuljetus voidaan mahdollisuuksien mukaan hoitaa kiinteistökohtaisesti, mutta hankalampien olosuhteiden vuoksi tyhjennyksistä voidaan periä lisämaksu, jos tällainen maksu on kunnan hyväksymässä jätetaksassa.

- **Yhdyskuntajätteen** määritelmä on muutettu määräyksissä jätelain 10 §:n mukaiseksi. Yhdyskuntajätettä ovat kaikki seuraavissa toiminnoissa syntyvät seka- ja hyötyjätteet:
 - 1) Asumisessa syntyvät jätteet, kuten vakinaisessa ja vapaa-ajan-asunnossa sekä maatilán asuinrakennuksessa syntyvät jätteet.
 - 2) Valtion, kunnan, seurakunnan sekä julkisoikeudellisen yhtiön ja yhdistyksen julkisessa hallinto- ja palvelutoiminnan syntyvät jätteet siltä osin, kuin jätteet ovat ominaisuuksiltaan, koostumukseltaan ja määrältään rinnastettavissa asumisessa syntyviin jätteisiin. Julkisina toimintoina pidetään mm. terveydenhoito- ja sosiaalipalveluja, hallintoa ja maanpuolustusta, koulutusta, ympäristöhuoltoa, virkistys-, kulttuuri- ja urheilutoimintaa sekä muuta vastaavaa julkista toimintaa.
 - 3) Asuinkiinteistöissä sijaitsevilla liikehuoneistoissa syntyvät jätteet, jotka ominaisuuksiltaan, koostumukseltaan ja määrältään vastaavat asumisessa syntyvää jätettä, ja joka toimitetaan kiinteistön haltijan luvalla kiinteistön keräyspaikkaan (ns. kivijalkayritysten jätteet).

2. LUKU

JÄTTEIDEN HYÖDYNTÄMINEN JA KÄSITTELY KIIINTEISTÖLLÄ

3 § Kompostointi

Määräysten lähtökohtana on, että niillä asuinkiinteistöillä, joilla ei ole biojätteiden erilliskeräilyä, tulisi biohajoavat elintarvike- ja puutarhajätteet mahdollisuuksien mukaan kompostoida. Lisäksi voidaan jälkikompostoida kompostikäymäläjätettä. Lietteiden ja muiden kuin pienten lemmikkieläinten lannan kompostointi on taajamassa kokonaan kielletty, koska tällaisesta kompostoinnista aiheutuu tyypillisesti hajua, josta voi olla haittaa naapureille.

Elintarvikejätteiden kompostointia varten on määräyksen mukaan oltava kompostori. Kompostorin pohjalevy tai -verkko estää haittaeläinten, kuten jyrsijöiden, pääsyn kompostoriin. Kansi ehkäisee mahdollisia kompostoinnin hajuhaittoja ja estää sadevesien hallitsemattoman pääsyn kompostoriin. Jos kompostointia tehdään myös talviaikaan, on kompostorin oltava lämpöeristetty, koska muutoin aines jäätyy, eikä kompostoitumista tapahdu. Kompostikäymäläjätteen jälkikompostointi on tehtävä kiinteistöllä tarkoitusta varten suunnitellussa kompostorissa, jotta hajuhaitat ja valumat maaperään voidaan estää.

Kompostia on hoidettava siten, että kompostiin laitettava aines hajoaa kunnolla. Asianmukainen hoito on tarpeen myös siksi, ettei kompostoinnista aiheudu eläintai hajuhaittoja, roskaantumista, vesien pilaantumista taikka muuta haittaa ympäristölle.

Komposti on määräyksen sijoitettava siten, ettei siitä aiheudu haittaa naapureille tai ympäristölle. Muun kuin pelkän puutarhajätteen kompostin on oltava riittävän suojaetäisyyden päässä talousvesikaivosta ja vesialueesta, jottei veden pilaantuminen pääse tapahtumaan.

Kompostoinnista on tehtävä kirjallinen ilmoitus jäteyhtiölle. Ilmoituksen perusteella tieto kompostoinnista viedään jätehuollon asiakasrekisteriin ja se on käytettävissä sekä valvontaa, neuvontaa että raportointia varten. Lisäksi kompostointi-ilmoitus otetaan jätetaksan mukaisesti huomioon vakituisesti asuttujen kiinteistöjen perusmaksujen laskutuksessa siten, että asuinkiinteistöiltä, joilla biojäte kompostoidaan asianmukaisesti ja kompostoinnista on tehty ilmoitus, peritään pienempi perusmaksu.

4 § Jätteiden poltto

Jätteiden hävittäminen polttamalla on pääsääntöisesti kiellettyä. Kun jätteitä poltetaan pienikiinteistöjen tulisijoissa, palamisolosuhteet eivät ole sellaisia, mitä hallitulta yhdyskuntajätteiden poltolta voidaan edellyttää. Savukaasujen mukana ympäristöön joutuu nokea ja hajua sekä terveydelle haitallisia yhdisteitä, joista saattaa aiheutua ympäristön pilaantumista ja viihtyisyyshaittoja. Risuja ja oksia sekä puhdasta, kuivaa, kyllästämätöntä ja maalaamatonta käytöstä poistettua puutavaraa eli puhdasta jättepuuta voidaan tulisijoissa polttaa, sillä sen poltosta ei aiheudu ympäristön pilaantumista. Lisäksi tulisijoissa voidaan käyttää puhdasta paperia ja pahvia sytykkeenä. Sen sijaan muiden jätteiden, kuten yhdyskuntajätteiden sekä paine- ja pintakäsitellyn puun, lastulevyn ja muovipinnoitettujen puulevyjen poltto on vähäisessäkin määrin kiellettyä.

Jätteiden avopoltto on kiellettyä. Ainoastaan puutarhan- ja pihanhoidossa syntyviä jätteitä voidaan taajaman ulkopuolella polttaa, mutta tällöinkin on huomioitava, ettei toiminnalla saa aiheuttaa haittaa ympäristölle tai naapureille. Taajamissa, joissa asuu ja oleskelee paljon ihmisiä, ei edes risujen ja puutarhajätteiden polttaminen ole sallittua. Palamisolosuhteet ovat poikkeuksetta sellaiset, että haittoja esiintyy. Puutarhajätteiden vastaanottoa on kunnissa järjestetty, joten ne voidaan käsitellä asianmukaisesti ja kohtuullisin kustannuksin muutenkin kuin polttamalla. Suuri osa puutarhajätteistä voidaan myös käsitellä kiinteistökohtaisesti kompostoimalla.

5 § Muu omatoiminen käsittely

Muu kuin määräysten 3 ja 4 §:n mukaan toteutettu jätteiden omatoiminen käsittely on kielletty ilman ympäristöviranomaisen lupaa tai hyväksyttyä suunnitelmaa, koska tällaisesta jätteiden käsittelystä voisi aiheutua haittaa ympäristölle tai terveydelle.

Jätteiden sijoittaminen maahan on hallitsematonta jätteiden käsittelyä, joka on jätelain nojalla kiellettyä. Jätteiden maahan hautaamisesta voi myös aiheutua ympäristön pilaantumista. Tämän vuoksi jätteiden hautaaminen maahan on määräyksessä erityisesti kielletty. Kuolleiden eläinten hautaamisesta säädetään erikseen maa- ja metsätalousministeriön asetuksella³.

Kiinteistöjen puutarhan- ja pihanhoidosta syntyvien jätteiden vieminen yleisille alueille aiheuttaa yleisen viihtyisyyden vähentymistä. Toiminta täyttää myös roskaamisen tunnusmerkit. Puutarhajätteiden vienti puistoihin ja viheralueille on ollut kuitenkin yleistä. Toiminta on tämän vuoksi määräyksessä yksiselitteisesti kielletty.

3. LUKU JÄTTEIDEN KERÄYSPAIKKA

6 § Yleiset jätteiden vastaanottopaikat

Yleisillä jätteiden vastaanottopaikoilla, kuten jätekeskuksella, jäteasemalla, ekopisteellä tai ongelmajättepisteellä asioidessa on noudatettava pykälän määräyksiä, jotta pisteet pysyisivät siisteinä ja jättejakeet erillään siten, että ne voidaan käsitellä asianmukaisesti. Jätteet tulee sijoittaa niille osoitettuihin paikkoihin, ja jos jätteiden vastaanottopaikalla on määrätty aukioloaika, ei jätteitä saa tuoda pisteeseen muina aikoina.

Vastaanottopaikoille viety jäte siirtyy toiminnanharjoittajan vastuulle ja hallintaan. Tämän vuoksi jätteitä ei saa viedä pois yleiseltä vastaanottopaikalta ilman toiminnanharjoittajan, kuten jäteyhtiön tai tuottajayhteisön, lupaa.

7 A § Keräyspaikka järjestetyssä jätteenkuljetuksessa

Järjestetyssä jätteenkuljetuksessa kiinteistön haltijan on järjestettävä kiinteistölle jätteiden keräyspaikka. Säännöksessä on asetettu keräyspaikalle vaatimukset, joilla varmistetaan toimiva jätteenkuljetus, josta ei aiheudu haittoja ympäristöön.

Jätteiden keräykselle on valittava kiinteistöllä paikka, jossa jätteiden keräyksestä ja kuljetuksesta ei aiheudu tarpeetonta haittaa tai vaaraa kiinteistön muulle käytölle, liikenteelle, ympäristölle tai tyhjentäjälle. Jätteenkuljetusten sujuvuuden ja yleisen turvallisuuden vuoksi keräyspaikan läheisyydessä on oltava raskaalle kalustolle sopiva kääntöpaikka. Lisäksi keräyspaikan pohjalle ja keräysvälineiden siirtoväylille on annettu määräyksiä, joilla parannetaan jäteastioiden tyhjennettävyyttä ja kestävyyttä sekä jättekuljettajien työturvallisuutta.

³ Maa- ja metsätalousministeriön asetus eläimistä saatavien sivutuotteiden hävittämisestä syrjäisillä alueilla sekä kuolleiden lemmikkieläinten hävittämisestä (1374/2004, muutos 340/2006)

Määräyksessä on asetettu vaatimus sille, miten lähelle jätteiden keräyspaikkaa jäteauton on päästävä, ja miten lähelle jäteauton kuljetusreittiä keräyspaikka on omakotitalo- ja paritalokiinteistöillä sijoitettava. Enimmäisetäisyyksien määrittelyllä varmistetaan jätekuljetusten sujuvuus ja tehokkuus. Kiinteistön omistaja voi kuitenkin sopia yhtiön kanssa keräyspaikan sijoittamisesta säännöksestä poikkeavaan paikkaan. Tällöin tyhjennyksistä peritään lisämaksu, koska keräysvälineiden tyhjentämisestä aiheutuu tällaisissa paikoissa ylimääräistä työtä tavanomaisissa paikoissa sijaitseviin keräyspaikkoihin verrattuna. Maksu määritellään kunnan hyväksymässä jätetaksassa ja sillä katetaan lisätyöstä aiheutuvia kustannuksia.

Jätehuoltomääräyksissä on asetettu vaatimus sille, että työpaikkuhuoneistojen ja enemmän kuin kaksi huoneistoa käsittävän asuinkiinteistön keräyspaikka tulee sijoittaa vähintään kahdeksan metrin etäisyydelle kiinteistön ilmanottoaukoista ja asuinhuoneiden ikkunoista. Suojaetäisyydelle varmistetaan, ettei kyseisistä, isoimmista jätteiden keräyspisteistä aiheudu haittaa kiinteistöissä oleskeleville. Määräys on yhtenäinen kunnan rakennusjärjestyksessä olevan säännöksen kanssa.

7 B § Keräyspaikka muussa jätteenkuljetuksessa

Kyseessä on uusi pykälä, jossa säädetään keräyspaikoista muussa kuin kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa. Muussa jätteenkuljetuksessa keräyspaikasta vastaa jätteen tuottaja. Määräys on muutoin sama kuin 7 A §:ssä, mutta suppeampi. Jätteenkuljetusta koskien keräyspaikasta on annettu ainoastaan tarvittavat määräykset ympäristönsuojeluun, jätehuollon toteuttamisen turvallisuuteen ja terveyshaittojen estämiseen liittyen. Muutoin keräyspaikasta voidaan vapaasti sopia jätteen tuottajan ja jätehuollon toteuttajan kesken.

8 § Keräyspaikan ylläpito

Keräyspaikan ylläpidolle, kuten lumitöille ja liukkauden estolle, on asetettu määräyksessä vaatimukset. Keräyspaikan ylläpidosta on huolehdittava, jotta jätteet voidaan tyhjentää aina turvallisesti ja toimivasti.

9 § Keräyspaikan suojaaminen

Määräyksessä on asetettu velvoite sijoittaa taajamissa keräyspaikat, joita käyttää vähintään viisi asuinhuoneistoa tai joissa on vähintään kolme jätteastiaa, jätekatokseen. Jättekatosvaatimus on asetettu ainoastaan taajamiin, jossa ympäristön siisteyden varmistamiseksi jätekatokset ovat erityisen tärkeitä. Jätekatokset ovat kuitenkin suositeltavia myös haja-asutusalueella. Katokset helpottavat jätehuollon järjestämistä ja ehkäisevät roskaantumista.

Määräys koskee järjestetyn jätteenkuljetuksen piirissä olevia keräysastioita ja soveltuvien osin muun jätteenkuljetuksen piirissä olevia keräysastioita. Esimerkiksi teollisuusalueilla tms. paikoissa jätekatoksia ei ole tarkoituksenmukaista vaatia kuin tapauskohtaisesti. Tarvittaessa kunnissa voidaan antaa asiaa koskevia tarkentavia määräyksiä tai ohjeita 32 §:n perusteella.

Määräyksen mukaan jätekatosta tai -huonetta ei saa käyttää muuna varastona, ellei varastotila ole selkeästi erillinen. Näin varmistutaan siitä, ettei varastointi häiritse jäteastioiden liikuttelua ja tyhjentämistä, ja ettei jätekatokseen jätetä tavaraa, jota ei ole tarkoitettu jäteauton mukaan vietäväksi.

Jätekatoksen tai -huoneen on täytettävä määräyksissä olevat vaatimukset esimerkiksi tilan ja oviaukon suhteen. Määräyksellä ohjataan jätetilojen suunnittelua, rakentamista ja käyttöä niin, että tiloista saadaan toimivat niin tyhjentäjille kuin käyttäjillekin. Määräyksen mukaan on lisäksi varmistuttava riittävästä valaistuksesta ja ilmanvaihdosta, jotta jätekatoksen tai -huoneen käyttäminen on turvallista.

10 § Keräyspaikan lukitseminen järjestetyssä jätteenkuljetuksessa

Lukolliset keräyspaikat ovat järjestetyssä jätteenkuljetuksessa melko yleisiä. Jos kuljettajalla pitäisi olla erillinen avain jokaiseen keräyspaikkaan, tulisi mukana olla jopa satoja eri avaimia. Määräyksen mukaan lukituksessa onkin käytettävä kaksoispesällistä lukkoa niin, että toiseen pesään sopii yhtiön jätehuoltoavain. Vaihtoehtoisesti voidaan käyttää seinään upotettavaa avainsäilöä tai numerokoodilukitusta. Tarkoituksena on, ettei kuljettajien tarvitse kuljettaa mukanaan lukuisia eri avaimia, vaan he voivat käyttää yhtä tai korkeintaan muutamaa sarja-avainta. Näin nopeutetaan jätteen keräystä ja vähennetään oikean avaimen puuttumisesta aiheutuvia viivytyksiä tyhjennyksissä.

Määräys koskee vain järjestettyä jätteenkuljetusta. Muussa jätteenkuljetuksessa lukitsemisesta ja sen toteutuksesta voidaan vapaasti sopia jätteen tuottajan ja jätehuollon toteuttajan kanssa.

4. LUKU JÄTTEIDEN KERÄYSVÄLINEET

11 A § Keräysvälineet järjestetyssä jätteenkuljetuksessa

Järjestetyssä jätteenkuljetuksessa keräysvälineiden järjestäminen on kiinteistön haltijan vastuulla. Kiinteistön haltijan on määräyksen mukaan huolehdittava, että kiinteistöllä on käytössään riittävä määrä jätteiden keräysvälineitä, jotka soveltuvat kerättävälle jätelajille ja käytössä olevaan keräysjärjestelmään. Tällä varmistetaan, että kiinteistöllä on syntyvään jätemäärään ja -laatuun nähden asianmukaiset keräysvälineet. Jäteastioiden on oltava ehjiä, tiiviitä, koneellisen kuumasulun kestäviä ja tyhjennysväli huomioon ottaen aina suljettavissa. Lisäksi määräyksessä säädetään keräysvälineiden ylläpidosta ja puhdistamisesta. Näillä määräyksillä ehkäistään jätteistä aiheutuvia hajuhaittoja ja ylitäysien jäteastioiden aiheuttamaa roskaantumista.

Määräyksessä on säädelty, millaisia jätteiden keräysvälineitä järjestetyssä jätteenkuljetuksessa voidaan käyttää asuinkiinteistöillä ja muilla kiinteistöillä. Keräysvälineille asetetuilla vaatimuksilla varmistetaan keräysjärjestelmän logistinen toimivuus, työn sujuvuus ja työturvallisuus.

Asuinkiinteistöillä on sallittu käsin siirrettävät, enintään 660 litran kannelliset, tartuntakahvoin ja pyörin varustetut jäteastiat sekä maahan upotetut säiliöt eli syväkeräyssäiliöt. Nämä jäteastiat ja -säiliöt tyhjennetään koneellisesti jäteautoon. Muilla kuin asuinkiinteistöillä on sallittuja myös muunlaiset keräysvälineet, lähinnä

koska syntyvä jäte voi olla normaalista yhdyskuntajätteestä poikkeavaa (esimerkiksi suuret määrät pahvia). Biojätteen keräyksessä on sallittua käyttää vain yhtiön toimittamia astioita, jotta varmistetaan astioiden toimivuus ja puhdistusmahdollisuudet sekä soveltuminen keräyslogistiikkaan.

Muut kuin jätehuoltomääräysten mukaiset keräysvälineet eivät ole sallittuja. Esimerkiksi aiemmissakin jätehuoltomääräyksissä kiellettyjä jätessäkkilaineita on paikoin edelleen käytössä. Jätessäkkilaineita ei tule kuitenkaan enää käyttää, koska käsin nostettavat jätessäkit ovat merkittävä riski kuljettajien työturvallisuudelle. Riski voi syntyä esimerkiksi jätessäkin painon tai jätessäkissä mahdollisesti olevien viiltävien esineiden vuoksi. Säkki voi myös tyhjennettäessä helposti hajota, jolloin jätteitä voi levitä ympäristöön. Tämän vuoksi kaikista jätessäkkilaineista on järjestetyn jätteenkuljetuksen piirissä luovuttava ja ne on korvattava jätehuoltomääräysten mukaisilla keräysvälineillä.

Jos järjestetyn jätteenkuljetuksen piiriin kuuluva jätteen haltija haluaa poiketa määräysten mukaisista keräysvälineistä, tulee poikkeamishakemus esittää kuntaan, joka voi hyväksyä keräysvälineen käytön, jos se ei vaaranna työturvallisuutta ja keräysväline sopii kuljetusjärjestelmään. Hakemusta varten on kuitenkin pyydettävä lausunto jäteyhtiöltä, jolla on paras asiantuntemus keräysvälineen soveltuvuudesta järjestelmään.

11 B § Keräysvälineet muussa jätteenkuljetuksessa

Kyseessä on uusi pykälä, jossa säädetään keräysvälineistä muussa jätteenkuljetuksessa. Keräysvälineistä vastaa jätteen tuottaja. Määräys on osin sama kuin 11 A §:ssä, mutta suppeampi. Muuta jätteenkuljetusta koskien keräyspaikasta on annettu ainoastaan tarvittavat määräykset ympäristönsuojeluun, jätehuollon toteuttamisen turvallisuuteen ja terveyshaittojen estämiseen liittyen.

Sallittuja keräysvälineitä ei ole määräyksessä tarkasti listattu, vaan keräyksessä voidaan käyttää jätteen tuottajan ja jätehuollon toteuttajan tekemän sopimuksen mukaisia keräysvälineitä, kunhan ne soveltuvat kerättävälle jätelajille, ovat tyhjennysväli huomioiden aina suljettavissa, eivätkä aiheuta haittaa tai vaaraa käyttäjille, tyhjentäjille eikä ympäristölle. Myös tarvittavasta kunnossapidosta ja puhtaanapidosta on huolehdittava.

12 § Useamman kiinteistön yhteinen keräysväline

Säännöksellä mahdollistetaan jätehuollon järjestäminen kiinteistöjen yhteisen keräysvälineen eli kimpan kautta. Kimpasta sovitaan kiinteistön haltijoiden kesken. Kimpan muodostamisen edellytykset on rajattu siten, että ainoastaan samalla alueella sijaitsevat naapurikiinteistöt voivat muodostaa kimpan. Jätelain 11 §:n mukaan kiinteistön on liityttävä alueella järjestettyyn jätteenkuljetukseen ja tämän on valtakunnallisessa oikeuskäytännössäkin⁴ katsottu tarkoittavan, että jätehuolto on järjestettävä juuri kiinteistön sijaintialueella.

⁴ Korkein hallinto-oikeus 1793/2007; Eduskunnan oikeusasiamies 2296/2000

Liittymisvelvollisuus alueella järjestettyyn jätteenkuljetukseen koskee vakituisesti asuttujen kiinteistöjen lisäksi myös vapaa-ajankiinteistöjä. Vapaa-ajanasunnon jätehuolto ei voi säännönmukaisesti perustua jätteiden kuljettamiseen vakituiselle asunnolle. Jätteiden vieminen vapaa-ajanasunnolta kaupunkiin ei siis ole jätelain mukainen tapa hoitaa vapaa-ajanasunnon jätehuoltoa. Lisäksi on otettava huomioon, että jos vakituisen asunnon ja vapaa-ajanasunnon kimpat sallittaisiin esimerkiksi saman kunnan tai jätehuoltoyhtiön alueella, jouduttaisiin tilanteeseen, jossa ulkopaikkakuntalaiset olisivat eriarvoisessa asemassa, ja näin loukattaisiin perustuslain 6 §:ssä jokaiselle turvattua oikeutta yhdenvertaiseen kohteluun lain edessä.

Kimpan muodostamisen edellytyksiin on otettu kantaa myös ympäristöhallinnon ja Suomen Kuntaliiton *Haja-asutusalueen jätehuollon palvelutaso-oppaassa* (Ympäristöopas 118, 2004). Oppaassa on kimpan muodostamisesta loma-asunnon ja vakituisen asunnon välillä todettu seuraavaa:

”Joissakin kunnissa on sallittu vakinaisen asunnon ja loma-asunnon ”kimpat” saman kunnan tai jätehuoltoyhtiön alueella vakinaisesti asuvien osalta. Tällöin joudutaan tilanteeseen, jossa ulkopaikkakuntalaisten kohtelu ei ole yhdenvertaista, sillä

- 1) jätemaksun periminen tai määräytyminen ei voi riippua siitä onko loma-asukas samasta tai eri kunnasta,
- 2) menettely on aiheuttamisperiaatteen vastainen ja
- 3) vakituisen ja loma-asunnon ”kimppa”-astian käyttö edellyttää vakinaisen ja loma-asunnon läheisyyttä. Jos etäisyys vakinaisen asunnon ja loma-asunnon välillä on suuri, edellytys ei toteudu.”

Määräyksessä on mahdollistettu poikkeus kimpan muodostamisessa vakituisen asunnon ja vapaa-ajanasunnon kesken. Tilanteessa, jossa vapaa-ajankiinteistö ei sijaitse perusnoutoalueella eikä vapaa-ajankiinteistön ja vakituisen kiinteistön välisellä matkallakaan ole kohtuullisesti saavutettavaa aluekeräyspistettä, voidaan vapaa-ajankiinteistön jätehuolto järjestää vakituisen asunnon kautta. Poikkeus on mahdollinen ainoastaan perusnoutoalueen ulkopuolella, koska perusnoutoalueella kiinteistö voi aina liittyä järjestettyyn jätteenkuljetukseen kiinteistökohtaisella jäteastialla. Poikkeus on mahdollistettu, jotta vältytään kohtuuttomilta tilanteilta. Säännöksellä mahdollistetaan vapaa-ajanasunnon jätehuollon järjestäminen vakituisen asunnon kautta, kun muuta ratkaisua ei ole tarjolla. Jätehuollon palvelutaso pyritään kuitenkin järjestämään siten, että pääsääntöisesti kiinteistöt voivat liittyä sijaintialueellaan järjestettyyn jätteenkuljetukseen ja poikkeukset ovat mahdollisia vain harvoissa tapauksissa.

Määräyksen mukaan yhteisen keräysvälineen koko on mitoitettava riittävän suureksi osakkaiden lukumäärä huomioiden. Tällä määräyksellä vähennetään näennäistä jätehuollon järjestämistä eli ylisuuria kimppoja.

Kimpoilla on aina oltava nimettynä yhdyshenkilö. Yhdyshenkilön avulla varmistetaan, että yhtiöllä on tiedossa henkilö, joka on tietoinen kimppaan kuuluvista osakkaista ja huolehtii tiedottamisesta. Yhdyshenkilöön voidaan myös olla yhteydessä asioissa, jotka liittyvät kimppaan sekä sen keräysvälineisiin ja keräyspaikkaan. Koska kimpasta sovitaan kiinteistön haltijoiden kesken, ei siihen myöskään voida liittyä ilman, että liittymisestä on kimpan eli käytännössä yleensä yhdyshenkilön suostumus. Jotta jätehuollon asiakasrekisteri pysyy ajan tasalla, on kimpoista ja niissä tapahtuvista muutoksista ilmoitettava määräyksen mukaan jäteyhtiölle.

13 § Keräysvälineiden merkitseminen

Keräysvälineet on määräyksen mukaan merkittävä kyseistä jätelajia osoittavalla tekstittarralla, jotta sekä tyhjentäjälle että käyttäjälle on selvää, mitä jätettä kukin astia sisältää. Lisäksi tyhjennyksistä vastaavan yhteystiedot on löydettävä keräysvälineistä tai niiden välittömästä läheisyydestä. Keräysvälineille ei ole määrätty tiettyjä värejä, mutta valtakunnallisia keräysvälineiden värisuosituksia pyritään noudattamaan ainakin biojäteastioiden osalta.

14 § Keräysvälineiden suurimmat sallitut painot järjestetyssä jätteenkuljetuksessa

Järjestetyssä jätteenkuljetuksessa keräysvälineille on asetettu suurimmat sallitut painot keräyksen sujuvuuden ja jätekuljettajien työturvallisuuden vuoksi. Liian painavien jäteastioiden liikuttelu voi aiheuttaa kuljettajalle riskin. Liika paino voi myös vaurioittaa jäteastiaa. Muussa jätteenkuljetuksessa keräysvälineiden painoista voidaan sopia jätteen tuottajan ja jätehuollon toteuttajan kesken.

15 A § Keräysvälineiden täyttö järjestetyssä jätteenkuljetuksessa

Määräyksellä ohjataan sitä, että jäteastioihin laitetaan vain niihin kuuluvia jätteitä ja astiat täytetään oikein. Jätteet on esimerkiksi pakattava tarvittaessa, ettei jäteastia tarpeettomasti likaannu. Jätteiden hyötykäyttöä pyritään edistämään määräyksellä siitä, ettei hyötyjätteitä saa laittaa sekajätteen keräysvälineeseen, jos hyötyjätteen keräys on alueella järjestetty esimerkiksi kiinteistökohtaisesti tai alueellisessa ekopisteessä.

Jos järjestettyyn jätteenkuljetukseen soveltuva jäte ei kokonsa tai määränsä puolesta mahdu keräysvälineeseen, se voidaan määräyksen mukaan tilapäisesti sijoittaa keräysvälineen välittömään läheisyyteen. Ylimääräinen jäte on pakattava niin, että jäteauton kuljettaja saa sen yksin turvallisesti ja helposti kuormattua, esimerkiksi vahvaan jätessäkkiin. Jos ylimääräistä jätettä on poikkeuksellisesti huomattavasti normaalia enemmän, on sen poiskuljettamisesta sovittava etukäteen. Ylimääräisen jätteen keräyksestä peritään jätetaksan mukaisesti maksu. Väärinkäsitysten välttämiseksi määräyksessä on maininta siitä, ettei keräysvälineen välittömään läheisyyteen saa jättää sellaista tavaraa, jota ei ole tarkoitettu vietäväksi jätteen käsittelypaikalle tai hyödynnettäväksi.

Sellaiset jätteet, joita kuljettaja ei voi käytännössä yksin kuormata toimivasti jäteautoon, on jätteen haltijan toimitettava suoraan asianmukaiseen keräyspaikkaan (kts. 20 §). Tällaisia jätteitä ovat esimerkiksi rikkinäiset huonekalut, jotka voidaan toimittaa jätekeskukseen tai jäteasemalle niiden aukioloaikoina.

Määräyksessä on lueteltu ne aineet ja esineet, joita ei saa laittaa yhdyskunta-jätteiden keräysvälineisiin. Luettelossa on mainittu esimerkiksi palo- ja räjähdysvaaraa aiheuttavat jätteet, ongelmajätteet ja nestemäiset jätteet. Ylipäätään mitään sellaista jätettä, joka voi aiheuttaa työturvallisuusriskin tyhjentäjälle tai vahingoittaa keräysvälinettä tai kuljetuskalustoa taikka vaikeuttaa merkittävästi jätteen kuormausta tai purkamista, ei saa keräysvälineeseen laittaa. Jotkin jätteet, kuten ongelmajätteet, voivat myös aiheuttaa vaaraa tai haittaa loppusijoituspaikalla. Määräyksellä pyritään varmistamaan käyttäjän, jätehuollon toteuttajan ja ympäristön kannalta turvallinen ja toimiva jätehuolto.

15 B § Keräysvälineiden täyttö muussa jätteenkuljetuksessa

Kyseessä on uusi pykälä, jossa säädetään keräysvälineiden täytöstä muussa jätteenkuljetuksessa. Määräys on muutoin sama kuin 15 A §:ssä, mutta suppeampi. Keräyspaikasta on annettu ainoastaan tarvittavat määräykset liittyen ympäristönsuojeluun, jätteiden hyötykäytön edistämiseen, roskaantumisen estämiseen, jätehuollon toteuttamisen turvallisuuteen ja terveyshaittojen estämiseen.

16 A § Hyötyjätekeräys kiinteistöllä järjestetyssä jätteenkuljetuksessa

Määräyksessä on asetettu yleinen jätteiden lajitteluvollisuus, joka koskee kaikkia. Jätteet tulee lajitella ja toimittaa hyötykäyttöön, jotta säästetään luonnonvaroja ja vähennetään kaatopaikalle menevän jätteen määrää sekä jätteen aiheuttamia haittoja.

Määräyksessä on asetettu velvoite hyötyjätteiden keräyksen järjestämiselle tietynlaisille kiinteistöille. Keräysvälineet hyötyjätteille (biojäte, keräyskartonki, keräyslasi ja pienmetalli) on järjestettävä vähintään kymmenen asuinhuoneistoa käsittävälle kiinteistöille. Muille kuin asuinhuoneistojen kiinteistöille velvoite on asetettu jätekertymän mukaan. Määräyksellä varmistetaan, että hyötyjätteet kerätään kiinteistöiltä, joilla niitä syntyy eniten. Tällä pyritään saamaan kyseiset jätejakeet kerättyä mahdollisimman kattavasti erilleen hyötykäyttöön toimitettavaksi. Kun hyötyjätteen keräys on kiinteistöllä, on hyötyjätteen toimittaminen keräykseen asiakkaan kannalta helpompaa ja todennäköisesti tehokkaampaa kuin kiinteistöillä, joilla hyötyjätteen keräystä ei ole.

Myös alle kymmenen asuinhuoneistoa käsittävät asuinhuoneistotkin voivat sopia hyötyjätteiden erilliskeräyksestä. Muutoin hyötyjätteet on vietävä näiltä kiinteistöiltä asianmukaisiin keräyspaikkoihin, kuten ekopisteisiin. Biojätettä ei ekopisteissä tai muissa vastaavissa pisteissä kerätä, joten biojäte on suositeltavaa kompostoida kiinteistöllä, jos kiinteistöllä ei ole biojätteen erilliskeräystä.

Keräyspaperi kuuluu tuottajavastuun piiriin ja sen keräyksestä on säädetty erikseen jätelaissa. Keräyspaperin osalta jätehuollon järjestämisestä vastaavat tuottajayhteisöt, pääasiassa Paperinkeräys Oy. Jätelain 18 h §:n (452/2004) mukaan kiinteistön haltijan on järjestettävä keräyspaperin keräystä varten tarvittavat tilat ja keräysvälineet asuinhuoneistojen ja sellaisille kiinteistöille, joilla on toimistoja taikka tuotanto- ja palvelutiloja. Pientalo- ja haja-asutusalueilla tätä velvollisuutta ei tietyin edellytyksin kiinteistön haltijoilla ole. Käytännössä näillä alueilla paperinkeräys on järjestetty alueellisilla vastaanottoaikoilla.

Määräyksessä on säädetty erikseen velvollisuudesta lajitella rakennusjätteet ja toimittaa ne mahdollisuuksien mukaan hyötykäyttöön. Varsinaista rakennustoimintaa koskee valtioneuvoston päätös rakennusjätteistä (295/1997), mutta rakentamisen jätteet on tärkeää toimittaa hyötykäyttöön myös pienistä rakentamis-, remontointi- ja purkukohteista. Suuri osa rakennusjätteistä, kuten puujäte ja metallijäte, on hyödyntämiskelpoista jätettä. Jotkin rakennusosat voidaan myös käyttää sellaisenaan uudelleen. Rakennusjätteiden polttaminen avopolttana on jätelain ja jätehuoltomääräysten 4 §:n mukaan ehdottomasti kiellettyä.

16 B § Hyötyjätekeräys muussa jätteenkuljetuksessa

Muussa jätteenkuljetuksessa hyötyjätekeräys on jätteen tuottajan vastuulla. Myös muuta jätteenkuljetusta koskien on annettu yleinen lajitteluvuote. Erillis-keräyksestä on määrätty jätteen tuottajakohtaisesti, koska kiinteistökohtaisesti siitä ei voida muussa jätteenkuljetuksessa määrätä. Muutoin määräys on samansisältöinen 16 A §:n kanssa. Biojätteen osalta on huomattava, että eläinperäinen biojäte (raa'at entiset elintarvikkeet) voidaan tarvittaessa määrätä keräämään erilleen muusta biojätteestä (vrt. 1 §), mikäli ns. sivutuoteasetuksen perusteella tällainen velvoite tulee.

5. LUKU JÄTTEIDEN KULJETUS

17 § Järjestetty jätteenkuljetus

Järjestetyssä jätteenkuljetuksessa kuljetetaan jätelain mukaisesti asumisessa syntyvä jäte sekä ominaisuuksiltaan, koostumukseltaan ja määrältään siihen rinnastettava julkisessa hallinto- ja palvelutoiminnassa sekä asuinkiinteistöissä sijaitsevissa liikehuoneistoissa syntynyt muu kuin ongelmajäte. Liittymisvelvollisuudesta järjestettyyn jätteenkuljetukseen on säädetty jätelain 11 §:ssä. Jätehuoltomääräyksissä on säädetty, miten jätelain mukainen liittymisvelvollisuus tulee käytännössä kiinteistöillä järjestää.

Kiinteistö voi hoitaa liittymisvelvollisuutensa kiinteistökohtaisella keräysvälineellä, lähikiinteistöjen yhteisellä keräysvälineellä (kimppa, kts. 12 §) tai tietyin edellytyksin aluekeräyspisteen kautta. Kiinteistökohtaista keräystä, kimpat mukaan lukien, voidaan pitää jätteenkeräyksen- ja kuljetuksen parhaana palvelutasona. Näin ollen taajamissa ja muualla perusnoutoalueella, jossa jätteiden keräys- ja kuljetusolosuhteet ovat tavanomaiset, tulisi jätehuolto lähtökohtaisesti järjestää yhden tai useamman kiinteistön yhteisellä keräysvälineellä. Määräyksissä onkin rajoitettu aluekeräyspisteen käyttöoikeutta siten, ettei käyttöoikeutta ole perusnoutoalueella sijaitsevilla vakituisilla asunnoilla. Kuitenkin esimerkiksi tapauksissa, joissa jätehuoltoa ei ole muulla tavoin järjestetty, voidaan edellä mainitutkin vakituisesti asutut kiinteistöt katsoa aluekeräyspisteen käyttäjiksi.

Määräyksissä on säädetty, että mikäli kiinteistö, jota koskee liittymisvelvollisuus järjestettyyn jätteenkuljetukseen, ei ole hoitanut kyseistä liittymisvelvollisuutta kiinteistökohtaisella tai kiinteistöjen yhteisellä keräysvälineellä, on kiinteistö aluekeräyspisteen käyttäjä. Näin ollen nekin kiinteistön haltijat, jotka eivät erikseen ilmoita liittymisestä, ovat suoraan jätehuoltomääräysten perusteella aluekeräyspisteen käyttäjiä. Käytännössä asiasta tiedotetaan kiinteistön haltijaa, minkä jälkeen aluekeräyspisteen käytöstä peritään jätetaksan mukainen maksu. Määräys on aikaisemman käytännön ja voimassa olevan jätetaksan mukainen.

Biojätteen osalta järjestettyyn jätteenkuljetukseen ei tarvitse määräyksen mukaan liittyä, jos kiinteistö huolehtii itse biojätteen asianmukaisesta käsittelystä tai sillä on hyväksyttävä sopimus biojätteen hyötykäyttöön toimittamisesta. Säännöksen mukaista käsittelyä on esimerkiksi se, jos kiinteistöllä kompostoidaan biojäte asianmukaisessa kompostorissa (kts. 5 §).

Määräyksessä on mainittu järjestetyn jätteenkuljetuksen asiakasrekisteri, jota yhtiö pitää kunnan lukuun. Jotta rekisteri pysyisi ajan tasalla, on asiakas veloitettu ilmoittamaan asiakasrekisteriin vaikuttavista muutoksista.

18 A § Keräysvälineiden tyhjennysvälit järjestetyssä jätteenkuljetuksessa

Määräyksessä on säädetty, miten usein järjestetyn jätteenkuljetuksen piirissä olevat keräysvälineet tulee tyhjentää. Tyhjennysväleistä on säädetty, koska säännölliset, riittävät tyhjennysvälit tukevat järjestetyn jätteenkuljetuksen logistiikkaa ja varmistavat, että jätteistä ei aiheudu haittoja ympäristölle tai terveydelle.

Järjestetyssä jätteenkuljetuksessa biojäte on tyhjennettävä kesäaikaan (1.5.–30.9.) vähintään viikon välein ja talviaikaan (1.10.–30.4.) vähintään kahden viikon välein. Biojätteen keräysvälineiden tyhjennysvälin on oltava tiheä, koska jäte voi muutoin aiheuttaa hajotessaan ympäristöön haittoja. Jäte voi hajotessaan aiheuttaa hajua ja houkuttaa haittaeläimiä, kuten kärpäsiä ja jyrsijöitä.

Keräyskartongilla tyhjennysväli voi olla kesäaikaan neljä viikkoa ja talviaikaan kahdeksan viikkoa. Muilla hyötyjätteillä eli käytännössä keräyslasilla ja pienmetallilla tyhjennysväli voi olla 16 viikkoa. Pitkä tyhjennysväli on mahdollinen, koska näiden jätejakeiden kertymä on tyypillisesti pieni ja materiaali on muita jätejakeita vähemmän haittoja aiheuttavaa.

Sekajätteen osalta tyhjennysväli on biojätteen tyhjennysvälin mukainen (kesällä kerran viikossa ja talviaikaan kahden viikon välein), jos sekajäte sisältää biojätettä ja voi näin ollen aiheuttaa helposti haittoja ympäristöön. Jos biojäte lajitellaan erikseen, voi sekajätteen tyhjennysväli olla pidempi (kesällä kaksi viikkoa ja talvella neljä viikkoa). Omakotitaloilla ja paritaloilla sekä niiden kimpoilla sekajätteen tyhjennysvälit voivat kuitenkin olla pidemmät. Jos sekajäte sisältää biojätettä, on tyhjennysväli kesällä kaksi viikkoa ja talvella neljä viikkoa, ja jos biojäte lajitellaan erikseen, voi keräysväli olla ympärivuoden neljä viikkoa. Tämä ympärivuoden pidempi tyhjennysväli kannustaa kompostointiin

Määräyksissä on mahdollistettu aikaisemmin voimassa olleista määräyksistä poiketen erityinen kahdeksan viikon tyhjennysväli. Erityisen pitkä tyhjennysväli on mahdollinen perusnoutoalueen ulkopuolella sijaitsevilla 1–2 henkilön asuin-kiinteistöillä, joilla syntyvä jätemäärä on vähäinen ja sekajäte ei sisällä biojätettä. Säännöksen mukaan kyseessä on oltava vähäinen määrä jätettä, josta biojäte on lajiteltu erikseen, jottei jätteestä aiheudu edes haja-asutusalueella haittoja. Pidempi jäteastian tyhjennysväli on katsottu hyväksyttäväksi, koska jätteet täytyy poiketa tyhjentämään perusnoutoalueen ulkopuolelle eli alueelle, jossa keräys- ja kuljetusolosuhteet ovat normaalia hankalammat. Taajamissa, jossa kiinteistöt sijaitsevat lähekkäin, pidemmälle tyhjennysvälille ei ole edellytyksiä, koska jätteistä voisi aiheutua haittoja esimerkiksi naapureille.

Jäteastian kahdeksan viikon tyhjennysväli on mahdollistettu, jotta voidaan huomioida erityisen vähän jätettä tuottavat, syrjässä asuvat taloudet. Kiinteistöllä asuvan talouden koko on määräyksessä rajattu, koska on katsottu, että enemmän kuin kaksi henkilöä käsittävissä talouksissa syntyvä jätemäärä on jo tyypillisesti niin suuri, ettei erityisen pitkälle tyhjennysvälille ole tarvetta. Toisaalta taas kaikissa 1–2 hengen talouksissa syntyvä jätemäärä ei ole vähäinen, joten kahdeksan viikon tyhjennysväli ei ole aina näissä talouksissa mahdollinen. Vähäisen jätemäärän voidaan katsoa olevan kyseessä, jos kahdeksassa viikossa kiinteistöllä järjestettyyn jätteenkuljetukseen kertyvä jätemäärä mahtuu vaivattomasti

140 litran tai 240 litran jäteastiaan. On huomattava, että jäteastiaan kertyvän jättemäärän vähentäminen jätteitä polttamalla ei ole sallittua (kts. 4 §).

Vakituisesti asuttujen kiinteistöjen lisäksi myös vapaa-ajankiinteistöjen jäteastiat on tyhjennettävä riittävän usein. Kesäaikaan (1.5.–30.9.) jäteastiat on tyhjennettävä vähintään neljä kertaa, korkeintaan neljän viikon välein. Talviaikaan vapaa-ajankiinteistön jäteastia on tyhjennettävä tarpeen mukaan, esimerkiksi vapaa-ajanasunnolla vietetyn loman jälkeen. Jos vapaa-ajanasunnolla vietetään aikaa säännöllisesti ympäri vuoden, tulisi jäteastia tyhjentää säännöllisesti omakotitalon tyhjennysvälin mukaisesti eli vähintään neljän viikon välein.

Määräyksessä on vielä tarkennettu, että keräysvälineet on tyhjennettävä niin usein, ettei niistä aiheudu roskaantumista tai muuta ympäristö- tai terveyshaittaa. Hyötyjätteiden osalta tyhjennysvälin on oltava niin tiheä, ettei hyötyjätteitä päädy astioiden ylitäytymisen vuoksi turhaan sekajätteen joukkoon. Tyhjennysvälin on siis aina oltava sellainen, ettei edellä mainittuja haittoja pääse syntymään. Tarvittaessa kiinteistö voidaan velvoittaa siirtymään tiheämpään tyhjennysväliin. Lisäksi on huomattava, ettei ylisuurten keräysvälineiden käyttö oikeuta tyhjennysvälin pidennykseen, vaan keräysväline on mitoitettava oikein syntyvään jättemäärään nähden.

18 B § Keräysvälineiden tyhjennysvälit muussa jätteenkuljetuksessa

Keräysvälineiden tyhjennysväleistä voidaan säätää muussakin jätteenkuljetuksessa terveys- ja ympäristöhaittojen ehkäisemiseksi. Määräys asiaa koskien on pitkälti samansisältöinen kuin 18 A §. Ainoastaan ne kohdat, jotka koskevat järjestettyyn jätteenkuljetukseen piiriin kuuluvien asuin- ja vapaa-ajankiinteistöjen tyhjennysvälejä, on jätetty tämän pykälän ulkopuolelle.

19 § Jätteiden kuormausajat

Määräyksessä on asetettu sallitut ajat jätteiden kuormaukselle taajamissa asuinkiinteistöillä tai niiden läheisyydessä. Määräyksellä rajoitetaan kuormauksesta aiheutuvaa melua asuinkiinteistöillä erityisesti yöaikaan, jolloin melu on erityisen häiritsevää, koska asuinkiinteistöillä on tarvetta alhaiseen melutasoon unen ja levon vuoksi.

20 § Jätteiden kuljettaminen

Pykälässä on määrätty siitä, että jätteitä on keräyksen ja kuljetuksen aikana käsiteltävä siten, ettei jätteitä pääse leviämään ympäristöön eikä aiheuttamaan muutenkaan haittaa ympäristölle tai terveydelle. Epäselvyyksien välttämiseksi ja keräysvälineiden siistinä pysymiseksi on lisäksi määrätty, että jätteen haltijan on huolehdittava itse sellaisten jätteiden kuljetuksen järjestämisestä, jotka eivät poikkeuksellisen kokonsa tai suuren määrän vuoksi sovellu järjestettyyn jätteenkuljetukseen. Tällaisia jätteitä ei siis voida jättää esimerkiksi kiinteistökohtaisen keräilyn piirissä olevien jäteastioiden luo, vaan kuljetuksesta asianmukaiseen vastaanottoipaikkaan tulee huolehtia itse.

21 § Kuljetus aluekeräyspisteeseen

Aluekeräyspisteet ovat jäteyhtiön ylläpitämiä yhdyskuntajätteen keräyspaikkoja. Järjestettyyn jätteenkuljetukseen liittyminen voidaan erityisesti perusnoutoalueen ulkopuolella hoitaa aluekeräyspisteen kautta (kts. 17 §). Aluekeräyspisteen käyttöoikeus on ainoastaan vuosimaksun maksaneilla asuin- ja vapaa-ajankiinteistöillä. Pisteseen voi siis tuoda ainoastaan asumisessa syntyvää jätettä, ei maataloudessa tai muussa yritystoiminnassa syntyvää jätettä. Näin ollen esimerkiksi maataloilla on maataloudessa syntyvän jätteen keräys järjestettävä jollakin muulla tavalla, esimerkiksi kiinteistökohtaisen jäteastian kautta.

Aluekeräyspisteeseen tuotavasta jätteestä tulee erotella ongelmajätteet ja erityisjätteet, koska ne on ominaisuuksiensa vuoksi toimitettava muihin vastaanottopaikkoihin. Koska aluekeräyspisteessä kerätään ainoastaan sekajätettä, on hyötyjätteet toimitettava ekopisteeseen.

Pykälässä on määrätty, että jätteet on toimitettava aluekeräyspisteeseen riittävän usein, ettei liian suurten kertaerien takia pisteessä aiheudu ylitäyttöä. Mikäli jätteitä kerätään pitkään kiinteistölle, ja ne tuodaan kerralla aluekeräyspisteeseen, voivat keräysvälineet täytyä nopeasti jo muutaman käyttäjän tuomista jätteistä. Jätteet onkin tuotava keräykseen riittävän usein pienissä erissä.

22 § Kuljetus ekopisteeseen

Ekopisteet ovat hyötyjätteiden keräyspisteitä, jotka on tarkoitettu niiden kiinteistöjen käyttöön, joilla ei ole kiinteistökohtaista hyötyjätteiden keräilyä. Ekopisteiden siisteyden säilymiseksi on määrätty, että hyötyjätteet on toimitettava pisteeseen riittävän usein niin, ettei liian suurista kertaeristä aiheudu pisteen ylitäyttymistä.

6. LUKU ERITYISJÄTTEET

23 § Erotuskaivojätteet

Määräyksessä säädetään umpi- ja saostussäiliöiden tyhjentämisestä ja lietteiden vastaanottopaikkaan toimittamisesta. Määräyksellä varmistetaan, että jätevesien umpi- ja saostussäiliöt tyhjennetään ainakin kerran vuodessa niin, etteivät ne pääse ylitäyttymään, ja että lietteet toimitetaan kunnan osoittamaan käsittelypaikkaan tai muuhun luvalliseen paikkaan. Tarvittaessa säiliöt on tyhjennettävä useammin kuin kerran vuodessa. Esimerkiksi saostuskaivojen liian harvan tyhjennysvälin vuoksi lietettä voi päästä saostuskaivojen jälkeiseen jätevesien käsittelyjärjestelmään ja aiheuttaa siellä ongelmia. Lisäksi lietettä voi päästä edelleen ympäristöön.

Öljyn-, hiekan- ja rasvanerotuskaivot on tarkistettava ja mitattava (öljypinnan korkeus) säännöllisesti, vähintään kerran vuodessa ja tyhjennettävä tarvittaessa. Määräykset on annettu kaivojen tukkeutumisen estämiseksi ja ympäristöhaittojen ehkäisemiseksi.

Määräyksessä on asetettu kirjanpitovelvollisuus säiliöiden tyhjentämisestä ja vastaanottoaikoista. Määräys on tarpeen valvontaa varten.

Määräyksen mukaan pienpuhdistamolietteet, rasvanerotuskaivolietteet, maasuodattimien suodinmateriaalit ja fosforinerotuskaivojen lietteet tulee toimittaa kunnan osoittamaan käsittelypaikkaan tai muuhun paikkaan, jolla on lupa vastaanottaa ja käsitellä kyseistä jätettä. Tällaisia paikkoja ovat tavallisesti kunnalliset jätevedenpuhdistamot. Lietteet voidaan myös toimittaa hyötykäyttöön maanparannusaineeksi, mikäli ne täyttävät hyötykäytölle asetetut laatuvaatimukset. Mikäli lietettä halutaan käyttää maanparannusaineena, on huomioon otettava mm. lannoitevalmistelaki (539/2006) ja valtioneuvoston päätös puhdistamolietteen käytöstä maataloudessa (282/1994). Esimerkiksi käsittelemättömän jätevesilietteen käyttäminen peltolannoitukseen ei ole sallittua, vaan liete on ennen peltolevitystä käsiteltävä niin, että se täyttää asetetut laatu- ja hygienia-vaatimukset.

24 § Käymäläjäte

Määräyksellä ohjataan käymäläjätteen toimittamista asianmukaisiin paikkoihin. Kemiallisten käymälöiden jäte on toimitettava kunnan viemäriverkkoon tai muuhun luvalliseen paikkaan. Kemiallisia käymälöitä käytetään yleensä erikoiskohteissa, kuten matkailuautoissa, ja niissä käytettävän kemikaalin vuoksi jäte on toimitettava keräykseen määräyksen mukaisesti.

Määräyksen mukaan muiden kuin kompostoitavien kuivakäymälöiden jätteet tulee taajama-alueelta kuljettaa jätekeskuksen loppusijoitusalueelle niille osoitettuun paikkaan tai muuhun luvalliseen paikkaan. Kuivakäymäläjätteen omatoimisesta kompostoinnista voisi aiheutua tiiviisti rakennetulla taajama-alueella haittaa. Taajama-alueen ulkopuolella kyseistä jätettä voidaan kompostoida jätehuoltomääräysten 3 §:n mukaisesti. Käsittelemättömää käymäläjätettä ei saa haudata maahan (kts. 5 §).

7. LUKU ONGELMAJÄTTEET

25 § Keräyspaikka kiinteistöllä

Määräyksessä on asetettu vaatimukset sille, millainen ongelmajätteen keräyspaikan tulee kiinteistöllä olla, jos keräyspaikka on kiinteistölle järjestetty. Säännökset ovat tarpeen, koska ongelmajätteet voivat ominaisuuksiensa vuoksi puutteellisesti varastoituina aiheuttaa haittaa tai vaaraa terveydelle tai ympäristölle. Ongelmajätteet on määräyksen mukaan säilytettävä lukitussa, valvotussa tai muussa vastaavassa paikassa, josta jätteitä ei voida hallitsemattomasti poistaa. Jokaista kerättävää ongelmajätejätettä varten on oltava oma, merkitty keräysastiansa. Määräyksessä on asetettu lisäksi jätteen haltijalle velvollisuus ohjeistaa käyttäjiä keräyspaikan käytöstä. Määräys koskee sekä järjestettyä jätteenkuljetusta että muuta jätteenkuljetusta.

26 § Varastointi ja pakkaaminen

Ongelmajätteiden varastoinnista ja pakkaamisesta on säädetty valtioneuvoston päätöksellä 659/1996⁵. Jätehuoltomääräyksissä asiaa koskien on annettu lisäksi tarkentavia säännöksiä. Kotitalouksien ongelmajätteiden osalta lähtökohdaksi on otettu, että ensisijaisesti ongelmajätteet tulisi säilyttää alkuperäispakkauksissaan. Tällä tavalla jätteen laatu ja ominaisuudet ovat varmasti tiedossa niin jätteen haltijalla kuin jätteen vastaanottajalla, ja jäte osataan ohjata vastaanotto paikalta oikeanlaiseen käsittelyyn. Jos ongelmajätettä ei säilytetä sen alkuperäispakkauksessa, on pakkaukseen muutoin merkittävä tieto sen sisällöstä sekä muut tarpeelliset tiedot kuljetusta, varastointia ja käsittelyä varten. Ongelmajätteitä ei turvallisuuden vuoksi saa säilyttää merkitsemättömissä pakkauksissa. Etenkään elintarvikepakkauksiin ongelmajätteitä ei saa koskaan pakata.

Määräyksen mukaan romuakut on varastoitava joko lämpimässä tilassa siten, etteivät ne pääse rikkoutumaan tai ulkona sijoitettuna haponkestävään tiiviiseen astiaan. Määräys koskee erityisesti lyijyakkuja, joita käytetään esimerkiksi autoissa. Akut sisältävät ympäristölle haitallista lyijyä ja rikkihappoliuosta, jonka pääsy ympäristöön on ehdottomasti estettävä. Myös muut kuin lyijyakut, esimerkiksi pienelektronikassa käytettävät akut, ovat ongelmajätettä ja nekin on varastoitava huolellisesti.

Asbestijätteen käsittelystä ja vastaanotto paikalle toimittamisesta on määräyksessä erityinen säännös. Asbestia on käytetty erilaisissa rakennusmateriaaleissa ennen vuotta 1988. Asbesti pölyää herkästi ja on erittäin haitallista terveydelle. Asbestin haitallisuuden vuoksi on tärkeää, että asbestijäte käsitellään huolellisesti siten, ettei se pääse pölyämään.

27 § Käsittelyyn toimittaminen

Määräyksen mukaan kerätyt ongelmajätteet on toimitettava säännöllisesti, vähintään kerran vuodessa luvalliseen ongelmajätteiden vastaanotto paikkaan. Määräys on annettu suurien ongelmajätevarastojen syntymisen ehkäisemiseksi ja turvallisuuden lisäämiseksi.

8. LUKU MUUT MÄÄRÄYKSET

28 § Tuottajavastuun alaiset jätteet

Tuottajavastuulle kuuluvat jätteet tulee määräyksen mukaan toimittaa tuottajayhteisön järjestämään vastaanottoon. Määräyksellä pyritään edistämään tuottajavastuun piiriin kuuluvien jätteiden ohjautumista oikeisiin keräyspisteisiin. Tuottajavastuulle kuuluu mm. keräyspaperi, sähkö- ja elektroniikkalaiteromu, paristot ja akut sekä ajoneuvot ja niiden renkaat.

⁵ Valtioneuvoston päätös ongelmajätteistä annettavista tiedoista sekä ongelmajätteiden pakkaamisesta ja merkitsemisestä 659/1996

29 § Yleisötilaisuuksien jätehuolto

Määräyksellä yleisötilaisuuksien jätehuollosta on tarkoitus tehostaa tapahtumien jätehuoltoa ja lajittelua sekä muistuttaa, että tapahtuman järjestäjällä on vastuu myös jätehuollon järjestämisestä. Määräyksen mukaan keräysvälineitä on oltava riittävästi ja niiden tyhjentämisestä, samoin kuin muustakin yleisötapahtumialueen puhtaudesta on huolehdittava. Pykälässä on asetettu järjestäjälle velvollisuus huolehtia tapahtumissa pahvin, keräyskartongin, biojätteen ja puujätteen erilliskeräyksestä, kun jätejakeen kertymä on yli 50 kg. Kyseisiä jätelajeja syntyy tyypillisesti yleisötapahtumissa paljon, ja kun syntyvä jätemäärä on riittävän suuri, voidaan jätejakeet erilliskerätä ja toimittaa hyötykäyttöön kohtuullisin kustannuksin.

Määräyksen mukaan yli kaksi päivää kestävien tilaisuuksien osalta on tehtävä jätehuoltosuunnitelma, joka esitetään pyydettyä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Määräyksellä pyritään edistämään jätehuollon järjestelyjen huomioon ottamista jo tapahtumien suunnitteluvaiheessa. Lisäksi on mahdollista, että suunnitelma läpikäydään yhdessä jäteyhtiön kanssa, mikä lisää mahdollisuutta jäteneuvonnalle ja kohderyhmälle suunnatulle tiedotukselle.

30 § Kiinteistön haltijan tiedotusvelvollisuus järjestetyssä jätteenkuljetuksessa

Kiinteistön haltijalla on jätelain 7 §:n nojalla velvollisuus huolehtia järjestettyyn jätteenkuljetuksen kuuluvan jätteen keräyksen järjestämisestä. Jätehuoltomääräyksissä on lisäksi säädetty kiinteistön haltijalle velvollisuus tiedottaa jätehuollon lajittelu-, keräys- ja kuljetusjärjestelyistä kiinteistöllä asuville ja siellä työskenteleville. Tiedotusvelvollisuudella varmistetaan, että keräyspisteen käyttäjät saavat tarvittavat tiedot jätehuollon asianmukaisesta hoitamisesta. Tällä pyritään ehkäisemään mahdollisia ympäristöhaittoja.

31 § Poikkeusvalta

Jätehuoltomääräykset ovat kunnallinen säädös, josta kunta voi yksittäisestä tapauksessa erityisestä syystä myöntää poikkeuksen. Kunnassa voidaan tarkemmin säätää siitä, mikä taho poikkeamisesta päättää. Lähtökohtana on, että jätehuoltomääräyksistä poiketaan vain yksittäisissä tapauksissa. Lupaa poikkeamiseen tulee hakea kirjallisesti ja asia käsitellään hallintomenettelyä koskevan lainsäädännön mukaisesti. Poikkeus voidaan myöntää vain niissä tapauksissa, joissa hakija kykenee muulla kuin jätehuoltomääräyksissä säädetyllä tavalla toimimaan siten, ettei jätehuollon järjestäminen vaikeudu eikä ympäristölle tai terveydelle aiheudu haittaa tai vaaraa.

32 § Tarkemmat ohjeet ja määräykset

Joiltakin osin jätehuoltomääräyksissä säädettyjä asioita voi olla tarvetta tarkentaa. Säännöksen mukainen viranomaisen voikin antaa tarkentavia ohjeita ja määräyksiä, jotka voivat koskea esimerkiksi jonkin säännöksen tulkintaa.

33 § Voimaantulo

Jätehuoltomääräykset tulevat voimaan 1.1.2009 ja samalla kumotaan aiemmin voimassa olleet jätehuoltomääräykset. Päätöksen jätehuoltomääräysten antamisesta tekee kunnanvaltuusto / kunnanhallitus / tekninen lautakunta. Päätös määräysten hyväksymisestä annetaan jätelain 17 §:n mukaisesti tiedoksi siten kuin kunnalliset ilmoitukset kunnassa julkaistaan.